

За наукові кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА
 ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Видається з 1933 р.

№ 29 (1682).

2 ЖОВТНЯ 1987 РОКУ.

Ціна 2 коп.

**Сьогодні
в номері:**

* В системі політичної освіти: від чого залежить свідома участь кожного в перебудові вищої школи? Про це йдеться у підсумковому огляді О. Чайковського «Підвищувати політичні знання». — 1 стор.

* У парткомі ОДУ: суспільствознавці радяться про шляхи удосконалення патріотичного і інтернаціонального виховання студентської молоді. — 2 стор.

* Перша республіканська конференція політологів в Одеському університеті успішно закінчила свою роботу.

— 3 стор.

Рішення XXVII з'їзду КПРС — в життя!

1 жовтня пройшли перші заняття в методичних і політичних семінарах

ПІДВИЩУВАТИ ПОЛІТИЧНІ ЗНАННЯ

Розпочався новий навчальний рік у системі політичної й економічної освіти. 1 жовтня пройшли перші заняття в методологічних і політичних семінарах, у політшколах університету. Загальна тема занять: «Практичними справами поглиблювати перебудову».

Оскільки новий навчальний рік у мережі політосвіти — це рік ювілею Великого Жовтня, протягом листопада й грудня вивчатимуться документи партії, пов'язані з визначною датою в житті нашої держави. Але це також рік переходу на нову систему навчання, завдання якої визначені в недавній постанові ЦК КПРС «Про перебудову системи політичного й економічного навчання трудящих». Взятю до уваги пропозиції, внесені під час широко обговорюваного проекту ЦК КПРС «Основні напрями перебудови системи політичного й економічного навчання трудящих», зокрема, про збереження методологічних семінарів як однієї з форм політичного навчання, з якою виступили і вчені нашого вузу.

Конкретні ж завдання цього року визначено в редакційній статті газети «Правда» за 29 вересня «Опанувати марксистсько-ленінську діалектику, зміцнювати зв'язок навчання з практичними справами». У світлі цих документів партком університету розглянув підсумки минулого навчального року в мережі політосвіти і визначив параметри її діяльності на цей рік. Зараз в університеті — 18 методологічних семінарів, 40 — політичних, 5 політшкіл, ціла мережа шкіл комсомольського політнавчання; 10 комуністів вчитимуться в університеті марксистсько-ленінську теорію за індивідуальними планами. Всього системою політичного й економічного навчання в університеті охоплено 2430 чоловік, у тім числі 705 комуністів.

Готовими до нового навчального року в мережі політосвіти підійшли парторганізації геолого-географічного, біологічного та романо-германської філології факультетів, ректорату, УЕМ. Цього, на жаль, не можна сказати про парторганізації астрономічної обсерваторії, АГЧ, фізінституту й хімічного факультету.

А як справи з методичним забезпеченням політнавчання?

Перед початком навчального року парторганізаціям передано комплекти слайдів, наочні посібники для семінарів і шкіл. Для багатьох семінарів призначено консультантів — викладачів кафедр суспільних наук. Але тут не обійшлося без проблем, оскільки до деякого з цих консультантів не можна не висловити цілком обґрунтованих претензій. Зокрема, значно більшим міг би бути внесок у цю важливу справу історичного факультету. Активніше могли б допомагати семінарам і школам також кабінети суспільних наук. А понад те, досі залишається проблемою створення в університеті кабінету політичного навчання.

О. ЧАЙКОВСЬКИЙ,
доцент, член парткому ОДУ.

День пропагандиста

25 вересня в університеті відбувся День пропагандиста. З людьми, яким довірено таке відповідальне громадське доручення, як вести роботу в системі політичного й економічного навчання, зустрілися ректор університету професор І. П. Зелінський, секретар парткому доцент І. І. Кондратюк, проректори професори В. М. Тоцький і Л. О. Ануфрієв, члени парткому. Мова йшла про завдання, що стоять перед пропагандистами у зв'язку з початком нового на-

вчального року в системі політичного й економічного навчання, про проблеми перебудови роботи в цій справі.

Багатьом пропагандистам було вручено грамоти парткому за плідну діяльність у мережі політосвіти протягом минулого навчального року. Чотирьох пропагандистам — Г. А. В'язовському, Г. І. Швєбсу, М. П. Краснянському й П. С. Зонову — вручено грамоти Центрального райкому Компартії України.

На знімку: учасники республіканської конференції політологів. Зліва направо — зав. відділом Інституту держави і права АН УРСР, доктор юридичних наук М. І. Козюбра; зав. кафедрою нової і новітньої історії ОДУ, доктор історичних наук С. Й. Аппатов; зав. кафедрою державного і адміністративного права, голова первинної організації РАПН, доктор юридичних наук М. П. Орзіх; зав. відділом редакції журналу «Совет

ское государство и право», кандидат юридичних наук Л. О. Морозова; віце-президент виконкому РАПН, кандидат юридичних наук В. В. Смирнов; начальник кафедри академії МВС СРСР, доктор юридичних наук М. В. Вітрук; доцент Воронізького університету, кандидат юридичних наук Т. Д. Зражевська; зав. кафедрою філософії природничих факультетів ОДУ М. І. Сетров.
 Фото В. ПАЩУКА.

Урочисте засідання Вченої ради

29 вересня відбулося засідання Вченої ради, присвячене вшануванню визначного радянського вченого, члена - кореспондента АН УРСР, професора кафедри мікробіології та вірусології Віри Петрівни Тульчинської — у зв'язку з її 80-річчям.

Урочисте засідання відкрив ректор університету професор І. П. Зелінський, який розповів

про творчий і життєвий шлях ювіляра.

Віру Петрівну вітали представники багатьох наукових закладів країни: Мінвузу УРСР, інститутів мікробіології АН СРСР, АН УРСР, АН БРСР, Південного наукового центру АН УРСР, Одеського відділу Інституту біології південних морів АН УРСР, Одеського НДІ вірусології та епідеміології імені І. І. Мечникова, Одеського інженерно-будівельного інституту, Одеського технологічного інституту та багатьох інших. Чимало теплих, щирих слів прибуло на адресу Віри Петрівни також поштою і телеграфом.

Букети пишних осінніх квітів прикрасили стіл президії, за яким сиділа невисока тендітна жінка — справжній вчений, засновник наукової школи, чудовий педагог, громадянин і комуніст у найвищому розумінні цих слів. У своєму слові, зверненому до тих, хто її вітав, Віра Петрівна, висловивши подяку, з граничною ясністю виклала масштабне розуміння завдань сучасної мікробіології і суміжних з нею наук.

З огляду на важливість і програмність виступу професора В. П. Тульчинської редакція має намір дати його повний текст у наступному номері.

4 жовтня — День учителя

Серце віддає людям

Середня школа № 32 м. Одеси. Сюди полюбують приходити студенти - практиканти філологічного факультету Одеського університету. Шкільний кабінет української мови та літератури... За вчительським столом — миловидна жінка. Її очі випромінюють щирість і лагідність. Цвіте іскринка радості в цих очах, бо всюди чекає її радість від улюбленої праці. Горнуть студенти до талановитої вчительки, уважно прислухаються до мудрих порад: «Найстрашніше — це байдужість до дітей. У кожного своя стежка в житті. Може до-

жити людина до глибокої старості і не залишити на землі після себе сліду. Кожен мусить робити свою справу чесно і віддаватися їй до кінця», — каже вчителька.

Ніна Юхимівна Войтенко звикла навчати не тільки словом, а й ділом — власним прикладом. В її кабінеті багато картин, ілюстрацій, діафільмів. В них — все життя, її біографія.

Ми завітали до школи № 32 у звичайний шкільний день. Дзвоник ще не сповістив про закінчення уроку. Крізь відчинені двері кабінету № 11 ми

побачили Ніну Юхимівну й учнів, що не зводили з неї очей. Піднесений настрій і в студентів - практикантів. Адже вони тут не вперше. Захоплено розповідають:

— На уроках Ніни Юхимівни дуже цікаво. Безліч творів вона знає напам'ять і читає їх так, що учні сидять, затамувавши подих.

— Вона розвиває в своїх учнях доброту, чуйність, чесність, повагу до старших, вірність дружбі. Завжди Ніна Юхимівна намагається розкри-

(Закінчення на 3-й стор.)

Ідейний гарт— студентській молоді

На черговому засіданні парткому жваво обговорення викликало питання про роботу партійних бюро кафедр суспільних наук у справі підвищення теоретичного рівня викладання, поліпшення патріотичного й інтернаціонального виховання студентської молоді у світлі завдань перебудови.

В результаті роботи, спрямованої на виконання рішень XXVII з'їзду КПРС, січневого і червеневого (1987 р.) Пленумів ЦК КПРС, рекомендацій Всесоюзної наради завідуючих кафедрами суспільних наук намітилися певні зрушення в ідейно-теоретичному рівні викладання суспільних наук, постановці патріотичного й інтернаціонального виховання, зріс виховний вплив лекцій, більш цілеспрямовано працюють студентські клуби. Водночас у постанові парткому відзначається, що робота партійних бюро кафедр суспільних наук по ідейному вихованню молоді ще не відповідає повною мірою тим вимогам і завданням, що постають на сучасному етапі розвитку вищої школи.

У розгорнутій постанові викладено конкретні заходи, метою яких є подальша активізація патріотичного й інтернаціонального виховання студентів з використанням найбільш ефективних засобів, у тім числі таких, як активізація наукової роботи студентів, клубу інтернаціональної дружби, університетської багатотиражки «За наукові кадри».

В основу роботи кафедр і факультетів слід покласти демократичні принципи спілкування з молоддю, зміцнення контактів з комсомольськими і профспілковими організаціями студентів, органами студентського самоврядування.

Наводимо у викладі виступи учасників засідання парткому з питань патріотичного й інтернаціонального виховання студентів.

І. М. Коваль, заступник секретаря парткому з ідеологічної роботи:

— Ми багато говоримо про різноманітність форм і методів в ідеологічній роботі. Але де вони на практиці? Чи можемо сьогодні сказати, що багатий арсенал ефективних традицій і нових засобів наші вчені, викладачі й комсомольські активісти використовують у навчальному й виховному процесі повною мірою? Позитивної відповіді на це питання, на жаль, не дає.

Тішимо себе наявністю безлічі студентських клубів. Та яка їх справжня ефективність у роботі з молоддю? Здебільшого ця робота поверхова, досить імпульсивна й охоплює небагато. Є претензії й до КіДу, робота якого спрямована, в основному, на іноземних студентів, а студенти радянські залишаються осторонь.

Зараз, у зв'язку з практичним впровадженням студентського самоврядування, питання виховання молоді ставатимуть складнішими. Кожен з нас має відчувати себе причетним до важливої роботи, якою є ідейний гарт молоді. Це закликає нас до ще більшої відповідальності напередодні 70-річчя Великої Жовтня.

Професор Д. С. Шелест, завідуючий кафедрою наукового комунізму:

— На нас, суспільствознавців, окрім усього іншого, лягло сьогодні ще й таке важливе і відповідальне завдання, як підготовка до першого у вузах комплексного екзамену з марксизму-ленінізму. Роботу ускладнює те, що зараз немає чітких навчально-методичних рекомендацій Мінвузу. Нічого втішного не дали й наші спроби виробити взаємопов'язані екзаменаційні запитання на основі розробок кафедр суспільних наук. Отже, ми не зможемо поки що консультувати в цій справі інші вузи. Не бралися до цієї важливої роботи й партгрупоргі кафедр.

Професор М. Ю. Раковський, завідуючий кафедрою історії СРСР:

— Питання патріотичного й інтернаціонального виховання студентів повинні стояти перед всіма кафедрами університету. Однак, про суспільні функції науки на спеціальних кафедрах іноді забувають.

В наш час дуже зріс інтерес студентів до історії. Але треба подбати про те, щоб він не обмежувався лише культом особи Сталіна чи оцінками діяль-

ності Хрущова і Брежнєва. Це одностороннє розуміння історії. Історію нашої Вітчизни треба вивчати так, щоб не забувалися її традиції, якими можна пишатися.

Невід'ємним компонентом ідейного гарту молоді є також інтернаціональне виховання. Тут треба додержуватися лінії на розкриття діалектики національного й інтернаціонального, на глибоке виявлення джерел національної культури. Мушу сказати, що в цій надзвичайно важливій роботі досі не видно особливої ініціативи комсомольської організації, хоч би в проведенні громадсько-політичних читань для молоді.

Сьогодні, у зв'язку з виникненням нових факторів на арені міжнародних відносин, таких, скажімо, як телевізійні мости СРСР—США, постає безліч питань, на які нам, викладачам, треба давати чіткі й переконливі відповіді.

Є. П. Ананьєв, заступник завідуючого сектором НДЛ-18:

— Наукові групи НДЛ стоять осторонь такої важливої роботи, як ідеологічне виховання. 1200 фахівців не працюють у цьому плані зі студентами.

Зараз у нас, чи не вперше, з'явилася можливість фінансувати наукові дослідження в галузі суспільних наук. Я маю на увазі наші власні, університетські, потреби. Близько 20 процентів відрахувань (майже 1,5 мільйона карбованців) можна витратити, зокрема, на розробку проблем вузівської педагогіки і психології.

Старший викладач М. М. Чистякова, секретар парторганізації кафедри наукового комунізму:

— Торік наша кафедра зробила конкретний внесок у пошук інтернаціонального виховання студентів. На замовлення комітету комсомолу ми підготували програму заходів, список рекомендованої літератури, допомагали в їх проведенні.

Має кафедра у своєму активі й інші форми інтернаціонального виховання в процесі викладання наукового комунізму. Читається, зокрема, спецкурс з проблем ідеологічної боротьби проти виявів націоналізму.

Шістьом суспільствознавчим кафедрам університету час уже узагальнити досвід інтернаціонального виховання і ліквідувати недоліки, закладені в комплексному п'ятирічному

плані в розділі патріотичного виховання студентів.

Професор Л. О. Ануфрієв, проректор університету:

— Деякі виступи свідчать про те, що ми ще не звикли серйозно працювати з документами. Питання перебудови, у тім числі й у галузі ідеології, відбито вже в двох групах документів, якими слід керуватися. Це — матеріали Всесоюзної наради завідуючих кафедрами суспільних наук і директиви Мінвузу СРСР, зокрема, наказ № 660. Ми ж останнім часом більше уваги віддаємо шуканням організаційних форм перебудови, забуваючи про її суть.

Дбаючи про ефективність спецкурсів і семінарських занять, про організацію самостійної роботи студентів, ми частенько випускаємо з уваги головне — наш конкретний внесок у розвиток науки. Тим часом, у період перебудови мислення великою має бути питома вага наукових розробок кафедр суспільних наук.

Далі промовець гостро критикує кафедру наукового атеїзму, що виконує розробки на замовлення промислових підприємств, які не мають нічого спільного з навчальним процесом у вузі.

Е. І. Мартинюк, старший викладач кафедри наукового атеїзму:

— Сполучення дисциплін у зв'язку з впровадженням єдиного державного екзамену з марксизму-ленінізму — це не формальний процес. Тут повинен виникнути синтез різних галузей знань. Але потрібна й чітка програма, за якою ми екзаменуємо студентів. Її треба опрацювати вже зараз. Але такої роботи поки що нема.

Професор І. П. Зелінський, ректор університету:

— Питання сьогодняшнього порядку денного заслуговує на особливу увагу. Адже йдеться про ідеологічне забезпечення перебудови вищої школи, а в перспективі — різних галузей народного господарства, в яких доведеться працювати нашим випускникам. Будьмо відвертими: перебудова на кафедрах суспільних наук іде вкрай повільно. Ми говоримо про демократизацію, що стосується й вузівського середовища. Це означає, що в студентів виникатиме чимало сумнівів і запитань, а чи готові давати на них відповіді суспільствознавці? І чи звертатимуться студенти саме до них?

Отже, суспільствознавчим кафедрам треба бути активнішими, краще відчувати ситуацію, коли їхнє слово чи їхня порада сприйматимуться якнайкраще.

Ректор докладно спинився на проблемах навчальної лекції, на чинниках, що сприяють її успіхові чи успіхові якогось іншого заняття. Але особливої наголос при цьому зробив на їх чіткому ідейному спрямуванні.

Підсумок обговорення питання про патріотичне й інтернаціональне виховання студентської молоді підбив секретар парткому доцент **І. І. Кондрачук**.

— Робота кафедр суспільних наук, — підкреслив він, — має бути конкретною й націленою на розв'язання питань, що виникають в процесі перебудови. І тут не може бути дрібниць. Треба брати до уваги не лише аудиторію під час лекцій, а й умови проживання студентів у гуртожитку. Тільки в цьому разі можна говорити про дівість наших суспільних наук.

Настала осінь. Здавалося б, осінні барв мали б набрати й спогади про студентське літо — різні практики, будзагони з їх клопотами й турботами, трудовими досягненнями й цікавими знайомствами та враженнями. Тим більше, що зараз переважна кількість студентів університету працюють уже на осінніх польових роботах у підшефних господарствах. А проте літо про себе нагадує. І при тому досить яскраво: до ректорату, парткому, комітету комсомолу й деканатів усе йдуть та й ідуть листи зі словами подяки нашим студентам.

Добру пам'ять залишили вони по собі в місцях, де працювали, де проходили практику.

Знайомимо наших читачів з двома такими листами.

Віггомін Трудового літа

Шановний Ігорє Петровичу!
Студентський будівельний загін «Парус-87» (командир А. В. Діденко, бригадир Ю. А. Редя, комісар С. Ю. Балицький) працював у селищі Угут Сургутського району Тюменської області — споруджував об'єкти Юганської нафторозвідувальної експедиції.

Всі бійці загону працювали сумлінно, зі справжнім комсомольським завзяттям і чимало об'єктів ввели в дію достроково. А крім того, члени загону були активними учасниками громадсько-політичних і спортивних заходів у селищі.

Керівництво Юганської нафтогазорозвідувальної експедиції щиро дякує бійцям загону «Парус-87» за істотний вклад у будівництво важливих об'єктів і просить надіслати його до нас і наступного літа в тому самому складі.

Начальник Юганської НГРЕ В. АКСАРІН,
Секретар парторганізації Т. ЧУРИЛОВ,
Голова профкому В. МАЛИНОВСЬКИЙ.

* * *

Одеський міський комітет народного контролю порушує клопотання про заохочення студентів юридичного факультету В. М. Козлова, Д. В. Компанійця, О. Л. Іщенко й С. А. Чаури (всі — з 5 групи II курсу), які проходили в нас ознайомчу практику. Під час практики вони показали високу дисциплінованість, ініціативність, сумлінність у виконанні завдань. Охо-че переймали майбутні юристи і досвід старших товаришів.

Голова комітету народного контролю
А. ЄРМАКОВ.

Школа ~ університет ~ школа

Потрібна допомога!

З таким проханням прийшли до редакції секретар комсомольської організації середньої школи № 37 Юрій Бармаба і голова ради дружини Антоніна Агєєва.

Учні розповіли, що в їхній школі проходять педпрактику студенти університету, діяльність яких обмежується в основному уроками, а позакаласна робота складається здебільшого з читання однієї чи двох лекцій на теми, що іноді зовсім не цікавлять слухачів. Після закінчення практики студентів у школі не буває.

Школярі прийшли до редакції з конкретною пропозицією: створити зі студентів університету педагогів. Всі, хто до нього ввійде, будуть, наприклад, вожатими в піонерських загонах, братимуть участь в організації творчих вечорів і зустрічей з воїнами-інтернаціоналістами, в організації політбоїв і комсомольських зборів, в роботі клубу інтернаціональної дружби.

В усьому цьому школярям, звичайно, допомагають класні керівники і вчительська комсомольська організація. Але добре було б, якби й студенти — майбутні вчителі — брали в цьому участь. Вони б стали нам справжніми друзями в усіх наших справах. Причому друзями старшими і розумнішими за нас.

Чи не варто прислухатися до пропозиції школярів підшефної школи? Студенти, спілкуючись з учнями й поза школою, зможуть іще раз перевірити свої педагогічні нахили, ще раз визначити своє вміння організувати й вести за собою дітей.

В. ЮХИМЕНКО,
студентка 2 курсу мехмату,
позаштатний кореспондент «ЗНІ».

Додержуватися вимог Статуту

Цього року до університету вступило 964 комсомольці. З них на 22 вересня на постійний і тимчасовий облік стало 899. Всі інші, очевидно, про це «забули».

Забуває дехто з комсомольців і про таку вимогу Статуту ВЛКСМ, як своєчасна сплата членських внесків. Комсорги мусять мало не кожному комсомольцеві персонально нагадувати про це. Чи не тому комсомольські бюро фізичного, філологічного й геолого-географічного факультетів до-

сі не звітували про внески за літні місяці?

Вибуваючи з університету, кожен комсомолец, як відомо, повинен знятися з обліку. Але сьогодні в університеті є 239 випускників, які з вузу вибули, а з комсомольського обліку не знялися.

Треба, щоб кожний член ВЛКСМ додержувався статутних вимог!

Н. ШЕРСТНЬОВА,
зав. сектором обліку
комітету комсомолу ОДУ.

Серце віддає людям

[Закінчення. Початок на 1-й стор.]

ти перед учнями всі вияви прекрасного, — втручається в розмову Раїса Сібова. — Готуючись до кожного уроку, до нової зустрічі з учнями, вона вчить вивіряти кожну думку, кожне слово, не забувати гортати сторінки педагогічних творів В. О. Сухомлинського.

...Вчительське слово. Як буває нелегко знайти його для уроку, для того, щоб злилися воедино життя і мистецтво!

— Ніна Юхимівна Войтенко — Герой Соціалістичної Праці, — підкреслює Раїса Сібова, — але завжди прагне до вдосконалення свого слова, дбає про культуру мовлення.

— А ви знаєте, як починає ця вчителька свій урок? — питає Галина Голищенко й сама відповідає: — Починається урок і, здається, ти сам виходиш на стежки літературних героїв. Знозу, вже вкотре, веде вчителька своїх учнів дорогами війни, розповідаючи про найдорожчих і найдорожче. І постають перед очима картини боїв, руїни, згарища. Власними очима довелось побачити їй дітей війни. Чула не раз ридання матерів над фронтоними похоронками. Війна багатьом скалічила дитинство, відібрала найдорожче — життя.

Але й у мирний час від закопаних ворогом мін гинули, ставали інвалідами діти. У пам'яті Ніни Юхимівни постає власне життя. Вона розповідає, а кожному здається, що це його сім'я, залишившись без даху над головою, провела зиму в чужому підвалі. Малі діти, як тільки починає при-

ривати сонце, туляться до нагрітого сонцем заліза. Сонце не тільки дає їм життя, а вселяє надію.

— Зароджена з дитинства любов до дітей міцніла з кожним роком. Надивившись на горе дітей війни, переживши трагедію сиріт, я потягнулась до них серцем і вирішила завжди віддати його дітям, — розповідає Ніна Юхимівна.

Так і живе вона для людей, з високими критеріями ставиться до всього навколишнього і до себе. Ось чому студенти-практиканти, майбутні вчителі, в усьому намагаються її наслідувати.

— Щасливий той, хто вчиться в цій школі у цієї вчительки, — із заздністю говорить Наталя Гоменюк. — Вона вчить поважати всі професії, але особливо дбає про захоплення учнів педагогікою і керує школою молодого вчителя. Багато її вихованців пішли стежкою вчителя. Так, у рідній школі викладає українську мову А. Ю. Штулярд — учениця Ніни Юхимівни.

Навчити когось, передати іншому те, що добре знає сама, — в цьому вбачає сенс своєї роботи Н. Ю. Войтенко. Її груди прикрашають урядові нагороди, але вчителька завжди в пошуках нових форм і методів навчання. Все це примножує пристрасть комуніста, відданість улюбленій роботі і любов до дітей. Так і живе на нашій планеті Людина творча, надзвичайно скромна, творець прекрасного і доброго.

С. СВЕТЛЕЙША,
асистент кафедри української мови.

твоя життєва позиція

«Круглий стіл» на перевалці

Перевалочна база на селі — це також місце зустрічей, якого, як відомо, змінити не можна. Тут день і ніч рух і гамір, круговерть десятків автомашин і сотень людей. У цьому вирі можна зараз зустріти й студентів. Вони — вантажники, підсобні робітники, як кажуть, старші, куди пошлють.

На перевалочній базі радгоспу «Троїцький» Біляївського району працюють студенти нашого університету. Одного з вересневих днів ми — представники редакції і комітету комсомолу — влаштували тут імпровізовану «прес-конференцію» на загальну тему: «Як живеться й працюється?». Учасники її (поіменно): студенти хіміфаку четверокурсники Микола Соколенко (комсорг), Владимир Мойсєєв і його однофамільцев Юрій, першокурсники Вадим Гусєв, Олег Мельничук і Сергій Савченко; студент четвертого курсу фізфаку Руслан Пантій.

Наше перше запитання до всіх: чи можете ви відверто поділитися думками з приводу

осінньої сільськогосподарської кампанії, у якій щороку традиційно бере участь студентство?

Микола Соколенко. Якби комусь спало на думку зробити перекличку нашого четвертого курсу тут, а не в стінах університету, він би здивувався, почувши лише вісімнадцять прізвищ замість сорока семи. Всі інші, пояснили б йому, — на реставрації наукової бібліотеки. Тимчасом серед будівельників нікого з наших нема. Чому ж вони не з нами, отут? Загадка! А ще більша загадка в тому, що сьогодні серед нас нема жодного молодого комуніста, яких у партгрупі нашого курсу четверо. Згоден: Валя Супрун має поважну причину. А інші? Де, наприклад, ідеолог комсомольського бюро Марина Мухіна?

Але найдивніше не це. Вдумайтеся, наприклад, у такий феномен. Хто працює і допустився якоїсь помилки, того, треба думати, покарають. А

[Закінчення на 4-й стор.]

Республіканська конференція політологів

Как уже сообщалось на страницах газеты «За наукові кадри», на базе нашего университета 22—24 сентября 1987 г. состоялась научная конференция Украинского отделения Советской ассоциации политических наук по теме «Человеческий фактор в политической системе социализма». В конференции участвовали ведущие ученые и члены объединения

НА СНИМКЕ: проректор профессор Л. А. Ануфриев открывает республиканскую конференцию политологов. Фото В. ПАЩУКА.

молодых политологов из институтов философии, социологических исследований, государства и права, США и Канады АН СССР, Академии народного хозяйства при Совете Министров СССР, Академии МВД СССР, ряда академических институтов Украины, Белоруссии, Казахстана, Азербайджана, Эстонии, обществоведы и ученые-юристы из многих вузов страны. Это говорит о масштабности и активности САПН, о широком интересе ученых различных специальностей к политической проблематике. Сам факт проведения первой республиканской конференции политологов в стенах ОГУ свидетельствует об авторитете в республике первичной организации САПН при университете, чему в значительной мере способствует деятельность профессоров С. И. Аппатова, М. Ф. Орзиха, М. И. Сетрова.

Конференцию открыл проректор университета проф. Л. А. Ануфриев, который подчеркнул важное значение междисциплинарного изучения политических отношений в социалистическом обществе и выразил надежду, что ученым различных специальностей, объединившись в рамках Ассоциации политических наук, удастся обеспечить тесную связь научных исследований с практикой перестройки в СССР, совершенствованием его политической системы. В связи с этим положительно было оценено сотрудничество ученых Одесского университета с местными Советами и правоохранительными органами города. Вместе с тем, проректор обратил внимание на недостаточное участие в работе первичной организации политологической ассоциации специалистов в области философии, политической экономики, научного коммунизма.

С приветствием к участникам конференции обратилась заместитель председателя Одесского городского Совета народных депутатов Г. А. Изувита. Она дала высокую оценку актуальности темы конференции, которая ориентирует внимание ученых на изучение политических процессов в обществе в связи с деятельностью человека, с его интересами и потребностями.

На пленарном заседании с докладами выступили доктор исторических наук, зав. международным отделом Института США и Канады АН СССР Г. А. Трофименко и доктор юридических наук, заведующий кафедрой государствен-

ного и административного права юридического факультета ОГУ проф. М. Ф. Орзих. В докладе Г. А. Трофименко уделено внимание всестороннему анализу возрастающей роли человеческого фактора в развитии современных международных отношений и формировании внешней политики СССР. Докладчик подчеркнул объективную обусловленность

усиления гуманистического содержания политических отношений между государствами в условиях существования целого ряда глобальных проблем, затрагивающих интересы всего человечества, обосновал необходимость решительного преодоления стереотипов мышления и поведения, сложившихся в доядерную эру и питаемых в настоящее время классовым эгоизмом буржуазии, бюрократизацией многих структур, в рамках которых вырабатывается реальная международная политика. Важнейшим условием преодоления этого опасного положения является политическая активность широких народных масс, направленная на разрушение элитаризма в выработке и осуществлении внешнеполитических решений.

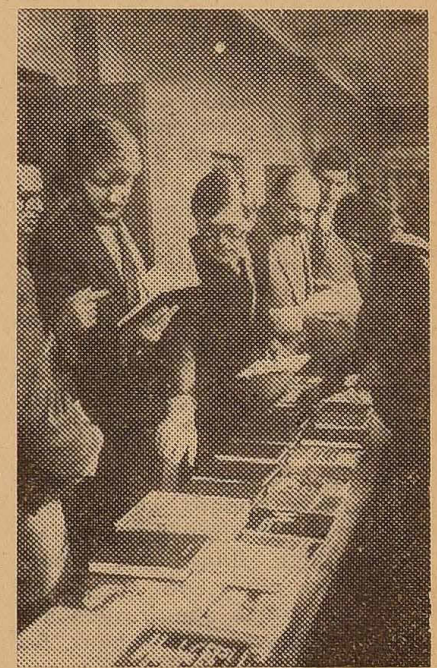
В докладе профессора М. Ф. Орзиха в острой полемической форме были подняты правовые проблемы активизации человеческого фактора в управлении государственным и общественными процессами развивающегося социализма. Исходной посылкой в раскрытии темы явилась идея органического единства демократии и социального управления в создании эффективного механизма социалистического самоуправления народа. При этом критическому анализу были подвергнуты односторонние подходы к данным компонентам самоуправления, таящие опасность ошибок и просчетов в организации функционирования политической системы социализма.

Дальнейшая работа конференции проходила в пяти секциях, образованных в соответствии с узловыми научными проблемами темы. Пожалуй, наибольшую активность вызвало всестороннее обсуждение концепции социалистического самоуправления народа, места и роли личности в ее практической реализации. Ряд участников конференции не согласился с получившим распространение тезисом об инструментальном характере социалистической демократии и достаточно аргументированно обосновал ее философскую, историческую и политическую ценность как приоритетного по отношению к государственному управлению общественного института.

Как всегда в последнее время, значительное место в обсуждении процесса демократизации советского общества заняла проблема соотношения

и сочетания представительной и непосредственной демократии. Все выступавшие положительно оценили содержание Законов СССР «О всенародном обсуждении важных вопросов государственной жизни» и «О порядке обжалования в суд неправомερных действий должностных лиц, ущемляющих права граждан», но в то же время отметили ряд трудностей, которые могут возникнуть при практической реализации второго из названных законов. Широкое распространение получило также мнение о том, что статьи 5 и 6 Конституции СССР требуют своего дальнейшего нормативного наполнения, особенно по вопросам проведения референдумов, установления четкой системы отношений между коммунистической партией и Советским государством.

Обширная группа вопросов была посвящена роли политического сознания и политической активности личности в социалистическом обществе. Наиболее активный обмен мнениями вызвало выяснение методологических основ исследования социалистической политической культуры и ее влияния на политическую культуру личности. В связи с этим была внимательно проанализирована роль средств массовой информации в формировании политической активности личности в условиях перестройки, их значение в формировании новых связей между различными институтами политической системы, в реализации советскими гражданами конституционных прав на участие в решении государ-

В книжном кюске конференции во время перерыва. Фото В. ПАЩУКА.

ственных и общественных деп. Высказано было мнение о необходимости подкрепления деятельности средств массовой информации твердым правовым основанием, которым могут быть законы о гласности, о печати, о введении таких правовых институтов как право на ответ, реплику, опровержение в печати.

Все участники конференции отметили необходимость упорного преодоления тех отрицательных явлений в развитии общественных дисциплин, которые способствовали их отрыву от проблем реальной жизни, вводили в сторону начетничества и абстрактного теоретизирования.

По итогам конференции были приняты научно-практические рекомендации.

В. ПИЩЕМУХА,
доцент кафедры истории КПСС, член бюро правления первичной организации САПН.

«Круглий стіл» на перевалці

кілька годин радяться, як краще організувати роботу, а нас до участі в нараді не кличуть. Ми тільки для того, щоб слухатися команд.

Юрій Мойсєєв. Усі ми тут дорослі. Тож і за свої вчинки повинні відповідати, як дорослі. Між нами, природна річ, виникають взаємні симпатії, дружба, а часом і глибші почуття. Що в цьому лихого? І що крамольного в тому, що дехто проводить вільні вечори з кимось у парі поза стінами гуртожитку? Навіщо кураторові розшукувати їх з ліхтарем?

Вадим Мойсєєв. Кілька слів про організацію роботи в радгоспі. Вона тут, можна сказати, ще в зародку. Набагато більше самопливу. Скажімо, на навантажування помідорів кличуть старих жінок, що ледве ящики піднімають, а ми, дужі й здорові, ці помідори збираємо. Сьогодні ми на перевалці вантажники. Але в першій половині дня здебільшого простояємо, бо закуплену радгоспом насінну картоплю на станції з вагонів у машини перевантажують зновтаки жінки. А чому не ми?

Микола Соколенко. Вадим порушив важливе питання. Не тільки з погляду непосильної роботи для жінок, а й у тому плані, що нам не завадило б більше заробляти. Адже серед нас є люди сімейні, і не лише задля свіжого повітря приїхали ми сюди. І хіба наша максимальна зайнятність — на шкоду радгоспові? Пам'ятаю, на одному з останніх комсомольських активів університету секретар комсомольської організації істфаку Едуард Щеглов виклав цілу програму студентської самостійності і самоврядування на сільськогосподарських роботах. Що ж бачимо на ділі? Лише один заїгн (до речі, тог ж таки Щеглова) працює на засадах самоврядування. Кажуть, справи в них ідуть добре, всі ними задоволені. Чому би не поширити цей досвід і на нас? Роботи ми не боїмося. Відповідальності теж.

Вадим Мойсєєв. У радгоспних їдальнях, коли говорити про працю, теж порядку нема. Сосиски там, наприклад, приймають на вагу, а нам видають поштучно. Ми самі бачили, які сумки везуть працівники їдальні додому. А хіба не можна організувати в харчоблоку студентський контроль? Комусь це, очевидно, невидібно.

Багато про що говорили студенти, зайняті на сільгоспроботах, під час нашої зустрічі. Була мова й про те, як неоднаково поводитися керівники студентських загонів. Вмілим вихователем вважають у загонах Ігоря Борисовича Стельмаха (а кажуть, студенти неспроможні об'єктивно оцінити викладача). Він демократичний у ставленні до них в кращому розумінні цього слова (панібратству студенти теж вміють скласти належну оцінку): тактовний, делікатний у розумінні студентських проблем і клопотів.

Потяг до неформального спілкування з наставниками, такий властивий для сьогднішніх студентів, — добрий ґрунт для виховання громадянських і людських почуттів у молоді.

Була мова за «круглим столом» і про те, що на сільськогосподарських роботах мало відчутний вплив комсомолу, його ініціативи. Комсомольські активісти частіше залишаються в місті, аніж там, де б їм годилося бути, — в передових шеренгах. Чому?

На це запитання хай відповідь той, хто повинен на нього відповідати.

Бєсїду вів М. ЩЕРБАНЬ.

Анатолій Захарович Яровий

Після важкої і тривалої хвороби помер Анатолій Захарович Яровий — один з найдавніших викладачів історичного факультету, учасник Великої Вітчизняної війни, ветеран партії і праці.

А. З. Яровий народився в 1918 році в Одесі в сім'ї робітника - залізничника. Закінчивши робітфак, вступив напередодні війни на перший курс історичного факультету нашого університету. А з перших днів Великої Вітчизняної війни пішов до діючої Армії. Як офіцер розвідки, пройшов нелегкий ратний шлях аж до перемоги над фашистською Німеччиною. На фронті в 1943 році вступив А. З. Яровий до лав КПРС.

Після війни — навчання в університеті на історичному факультеті, в аспірантурі, робота науковим працівником в Одеському археологічному музеї, завідувачем навчальною частиною вечірнього університету марксизму-ленізму Одеського міського Компартії України. Подальша трудова діяльність А. З. Ярового пов'язана з університетом.

Багато років А. З. Яровий викладав студентам курс історії південних і західних слов'ян. Відзначався надзвичайною працьовитістю, сумлінним ставленням до своїх обов'язків викладача й наукового працівника, вихователя студентської молоді. Був активним учасником громадського життя факультету й університету, чле-

ном партійного бюро факультету, членом комісії партійного контролю університету та ін. А. З. Ярового дуже поважали викладачі й студенти за принципи і доброзичливість у ставленні до товаришів по роботі і молодого покоління.

А. З. Яровий був нагороджений орденами Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ступеня, медаллю «За відвагу».

Світла пам'ять про А. З. Ярового, переконаного комуніста, чесного трудівника, справжнього товариша назавжди житиме в наших серцях.

Професорсько-викладацький і студентський колективи історичного факультету.

літопис університету

ОБЧИСЛЮВАЛЬНОМУ ЦЕНТРУ ОДУ—25 РОКІВ

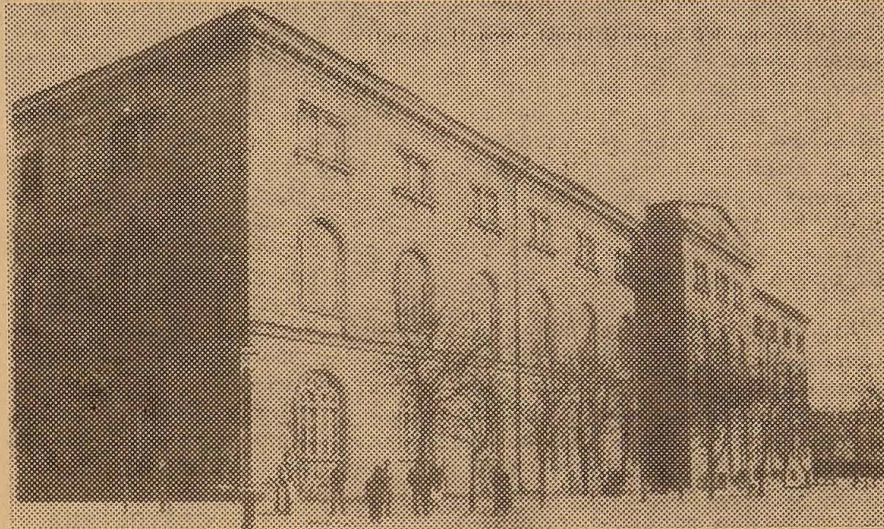
У березні 1962 року згідно з наказом міністра вищої і середньої спеціальної освіти створено обчислювальний центр університету. В цей час бригада працівників перебувала в Пензі на заводі САМ, де проходила спеціальну підготовку для роботи на машинах типу «Урал». Одну з цих машин, які першими почали випускатися в нашій країні серійно, виділили університету.

А тут уже певною мірою були готові до роботи з нею. Ще в 1957 році доценти М. М. Швец і С. М. Кіро взялися до перебудови курсу математичного практикуму, наближаючи його до обчислювальної математики та обчислювальної техніки. Почалася в цьому напрямку й факультативна підготовка студентів.

В 1959 році до університету надійшла перша електронно-обчислювальна машина — МПТ-9. У зв'язку з цим при кафедрі диференціальних рівнянь була створена секція обчислювальної математики і лабораторія обчислювальної математики. Робота значно поживилася, набагато сприятливішими стали умови для підготовки висококваліфікованих спеціалістів з обчислювальної математики.

На початку 1962 року в університеті відкрилася кафедра обчислювальної математики. Було створено спеціалізацію з обчислювальної математики, в чому немалу роль відіграли доценти В. О. Кононов, В. П. Марченко, В. М. Дреков, головний інженер С. О. Солоїд.

Обчислювальний центр і кафедра обчислювальної математики брали безпосередню участь в організації, підготовці і проведенні в липні 1965 року IV Всесоюзної наради користувачів ЕОМ типу «Урал», у вересні 1969 року — першої математичної школи з питань точності та ефективності обчислювальних алгоритмів. Семінар з обчислювальної математики, організований до 50-річчя Жовтня, було введено до складу наукової ради з

проблеми «Кібернетика» АН УРСР. При університеті працювала постійна комісія з питань використання обчислювальної техніки у вузах Одеси.

В 1971 році, на піароку раніше, ніж передбачалося державним планом, працівники центру на чолі з В. Д. Лозоватським ввели в експлуатацію нову ЕОМ — «М-220М». Згодом з'явилися «МІР-1», «МІР-2», ЕС-1020, «Наїрі-К».

Така матеріальна база дала змогу впровадити в університеті нову спеціальність — з прикладної математики. Великих зусиль докладав до цього В. О. Плотников, що згодом став науковим керівником обчислювального центру. Нещодавно професора В. О. Плотникова обрано деканом механіко-математичного факультету, найбільшого в університеті.

Проте, обчислювальний центр, хоч і став міжвузівським регіональним центром зв'язу Одеси, дедалі більше відставав від інших обчислювальних центрів. Доцент В. М. Гребонкін і директор центру В. І. Костогриз доклали чимало зусиль до виправлення такого становища. Насамперед добились зменшення плинності кадрів, подбали про введення мікроЕОМ, ЕОМ-1035, відкриття дисплейного класу. Це, безперечно, підвищило рівень навчальної роботи.

Але сьогдні ЕОМ обчислю-

вального центру неспроможні задовольнити вимог навчального процесу і науково-дослідної роботи. Постало питання про введення нових потужностей. На новий навчальний рік заплановано, зокрема, ввести в експлуатацію ЕОМ ЕС-1045, обчислювальний комплекс виробництва ЧССР СМ-4/20 з комплектом пристроїв графіки, 10 мікроЕОМ ДВК-2м.

В обчислювальному центрі і на кафедрах прикладної математики тисячі студентів опанували сучасні математичні методи із застосуванням ЕОМ. Багато хто добився значних успіхів у цій справі. Серед таких — майже всі сьогднішні працівники кафедри обчислювальної математики й оптимального управління, математики-програмісти обчислювального центру, керівні працівники багатьох центрів Одеси, лабораторій Об'єднаного інституту ядерних досліджень у Дубні, відділів Інституту кібернетики АН УРСР, у Чорноморському відділенні ОЦ, Держплану УРСР, в підрозділах Південного наукового центру АН УРСР, в численних науково-дослідних і навчальних інститутах, лабораторіях, конструкторських бюро, заводах.

Р. КУЗЬМІН,
директор регіонального вузівського обчислювального центру,
С. КІРО,
доцент.

«ОДЕСАФІЛ-87»

У цій виставці брали участь колекціонери з міст-побратимів Одеси і Сегеда. Присвячувалась вона 70-річчю Великого Жовтня і проходила в залі Одеського історико-краєзнавчого музею. Було показано 23 колекції, з них десять — угорських друзів.

На п'яти стендах — різні матеріали, що розповідають

про історію Одеси. Зокрема, на поштових мініатюрах портрети наших земляків і знаменитих людей, що були в нашому місті: М. І. Пирогова, І. І. Мечникова, О. С. Пушкіна, М. В. Гоголя, Д. І. Ульянова, В. П. Обнорського, Адама Міцкевича, Ф. Ліста... В розділі «Подвиг Одеси в роки Великої Вітчизняної війни» демонструвалися знаки поштової оплати з портретами ге-

роїв оборони Одеси — Л. М. Павлюченко, М. В. Захарова, І. Ю. Петрова, Л. Л. Шестакова, а також учасників визволення міста.

За експозицію «Місто-герой Одеса» учасник виставки «Одесафїл-87» студент мехмату Валерій Мозель нагороджений срібною медаллю.

І. СИЛЬНИЦЬКИЙ,
член Всесоюзного товариства філателістів.

270000, Одеса-Центр, вул. Петра Великого, 2, держуніверситет, редакція газети «За наукові кадри».

ЗАХОДЬТЕ:

Одеса, вул. Петра Великого, 2, 3-й поверх, кімната 86.

ДЗВОНІТЬ:
тел. 23-84-13

Редактор М. ЩЕРБАНЬ.